

17-11-2017

REPUBLIKA HRVATSKA
PUČKI PRAVOBRANITELJ
Broj: P.P.– 25-7-2065/17-13-2
Zagreb, 23. listopada 2017.

SINDIKAT DRŽAVNIH SLUŽBENIKA I
NAMJEŠTENIKA RH
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2
10000 Zagreb

Predmet: Neizravna diskriminacija državnih službenika po osnovi
društvenog položaja, odgovor – dostavlja se

Poštovani,

zaprimili smo pritužbu u kojoj, ukazujući na odredbu članka 17. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima (NN 61/17) pritužujete neizravnu diskriminaciju državnih službenika temeljem društvenog položaja.

Sukladno stavku 1. točki 3. navedenog članka, državna služba prestaje kada državni službenik navrš 65 godina života i najmanje 15 godina radnog staža, osim ukoliko se čelnik tijela i državni službenik, vodeći računa o potrebama službe, drugačije ne dogovore. Sukladno stavku 2., u slučaju takvog dogovora, državna služba prestaje najkasnije posljednjeg dana godine u kojoj je državni službenik navršio 65 godina života i najmanje 15 godina mirovinskog staža.

Kako je navedeno u zakonskom obrazloženju, sporna odredba predstavlja usklađivanje Zakona o državnim službenicima (NN 92/05, 140/05, 142/06, 77/07, 107/07, 27/08, 34/11, 49/11, 150/11, 34/12, 49/12, 37/13, 38/13, 01/15, 138/15, 61/17, dalje: ZDS) s odredbom članka 112. Zakona o radu (NN 93/14, dalje: ZOR).

Međutim, za razliku od ZDS, čl. 112. st. 4. ZOR-a propisuje kako ugovor o radu prestaje kada radnik navrš 65 godina života i petnaest godina mirovinskog staža, osim ako se poslodavac i radnik drukčije ne dogovore. Krajnji rok do kojeg radnik u takvom slučaju može raditi nije određen.

Zbog navedene različitosti smatrate da su državni službenici stavljeni u nepovoljniji položaj od radnika na koje se primjenjuje ZOR što, navodite, predstavlja diskriminaciji temeljem društvenog položaja.

Zakon o suzbijanju diskriminacije (NN 85/08 i 112/12, dalje: ZSD) jamči zaštitu od diskriminacije temeljem 17 diskriminacijskih osnova, među kojima jest i društveni položaj. Diskriminaciju predstavlja postupanje kojim se osoba stavlja ili je bila stavljena ili bi mogla biti stavljena u nepovoljniji položaj od druge osobe u usporedivoj situaciji, uz uvjet da je takvo postupanje uvjetovano nekom od navedenih 17 diskriminacijskih osnova. Neizravnu diskriminaciju predstavlja postupanje kada naizgled neutralna odredba, kriterij ili praksa stavlja osobe u nepovoljniji položaj zbog neke od diskriminacijskih osnova, osim ako se takva odredba, kriterij ili praksa mogu objektivno opravdati zakonitim ciljem, a sredstva za njihovo postizanje su primjerena i nužna. Da bi neutralna mjera/praksa bila neizravno diskriminatorna, ona mora proizvoditi nepovoljni učinak za pripadnike određene skupine koja uživa zaštitu ZSD-a.

Postoje i iznimke, kada se stavljanje u nepovoljniji položaj ne smatra diskriminacijom. Sukladno članku 9. stavku 2. točki 8. ZSD-a, diskriminacijom se ne smatra određivanje prikladne i primjerene najviše dobi kao razlog za prestanak radnog odnosa, a koja je sukladna uvjetima za stjecanje prava na starosnu mirovinu, kao niti propisivanje dobi ili razumnog razdoblja zaposlenja kao uvjeta za stjecanje ili ostvarivanje prava na mirovinu. Navedena se iznimka, uz uvjet ostvarivanja legitimnih ciljeva (među kojima su i politike zapošljavanja, primicanja ciljeva tržišta rada i stručnog osposobljavanja), odnosi prije svega na dopušteno nejednako postupanje s osnove dobi.

Prema publikaciji Wolfganga Zimmera pod naslovom „Smjernice za prepoznavanje slučajeva diskriminacije“, upravo su državni službenici navedeni kao primjer društvene skupine koju se može promatrati u kontekstu diskriminacijske osnove društvenog položaja. Takvo poimanje državnih službenika proizlazi, između ostaloga, i iz karakterističnih specifičnosti njihova radno-pravnog statusa kao što su prijam u državnu službu koji je moguć isključivo putem javnog natječaja i uz ispunjavanje zakonom propisanih uvjeta za prijam, dinamika zapošljavanja koja je ograničena Odlukom VRH o zabrani novog zapošljavanja državnih službenika i namještenika u tijelima državne uprave te stručnim službama i uredima VRH (NN 70/16), prava i obveze državnih službenika uključivo i visina plaće te uvjeti prestanka službe koji su također uređeni su zakonom.

Obzirom na sve specifičnosti državne službe, ZDS (kao *lex specialis*), nadjačava ZOR koji se (kao *lex generalis*) na službeničke odnose primjenjuje podredno, i to samo na pitanja koja nisu uređena ZDS-om, drugim posebnim zakonom, uredbom VRH ili drugim propisima donesenim na temelju Ustava i zakona ili kolektivnim ugovorom.

Nadalje, kako proizlazi i iz ZDS i iz ZOR-a, za primjenu iznimke temeljem koje državni službenik može nastaviti raditi i nakon što je navršio 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža, potreban je dogovor odnosno obostrana volja državnog službenika i poslodavca koji je u slučaju državne službe država, a ne čelnik pojedinog tijela. Usvajanjem spornih izmjena ZDS država je, kao poslodavac, iskazala volju za vrlo restriktivnim mogućnostima nastavka rada u državnoj službi nakon ispunjenja uvjeta za punu mirovinu državnog službenika.

Uvažavajući navedeno, i unatoč nespretno sročenom obrazloženju sporne zakonske odredbe, kao središnje tijelo nadležno za suzbijanje diskriminacije smatramo kako zakonsko rješenje o prestanku državne službe po sili zakona koje se razlikuje od rješenja usvojenog u ZOR, ne predstavlja zakonom zabranjenu diskriminaciju.

S poštovanjem,

ZAMJENICA RUČKE PRAVOBRANITELJICE

Mr. sc. Tena Šimonović Einwalter, MJur

Naš znak: 255/17

U Zagrebu, 9. listopada 2017.

PUČKA PRAVOBRANITELJICA

PREDMET: Neizravna diskriminacija državnih službenika
po osnovi društvenog položaja
- postupanje, traži se

Sindikata državnih i lokalnih službenika i namještenika Republike Hrvatske, je još u tijeku donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima (NN 61/17) ukazivao na diskriminacijske učinke odredbe članka 17. stavka 1. točke 3. i stavka 2. citiranog Zakona, kojom se uređuje prestanak službe po sili zakona.

Naime, temeljem ove odredbe državna služba prestaje kad državni službenik navrší 65 godina života i najmanje 15 godina mirovinskog staža, osim ako se čelnik tijela i državni službenik drukčije ne dogovore, vodeći računa o potrebama službe, s time da u slučaju drukčijeg dogovora državna služba prestaje najkasnije posljednjeg dana godine u kojoj je navršio 65 godina života i najmanje 15 godina mirovinskog staža.

Navedene izmjene predlagatelj Zakona – Vlada Republike Hrvatske, obrazložila je potrebom usklađivanja s člankom 112. točkom 4. Zakona o radu, kojim je propisano da ugovor o radu prestaje kad radnik navrší 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža, ako se poslodavac i radnik drukčije ne dogovore.

Sindikata je tada jednako kao i sada, ukazivao na činjenicu ne postojanja obveze usklađivanja odredbi o prestanku državne službe u Zakonu o državnim službenicima i odredbi o prestanku ugovora o radu u Zakonu o radu, iz razloga što je Zakon o državnim službenicima lex specialis, u kojem mogu egzistirati i egzistiraju pravno drugačija uređenja pojedinih instituta pa tako i prestanka službe u odnosu na Zakon o radu.

Sukladno tomu, ni rješenje iz Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima (NN 61/17) o prestanku službe po sili zakona, kao drugačije od onog u Zakonu o radu, ne bi bilo sporno, da se predlagatelj nije pozvao na to da se njime postiže usklađivanje s člankom 112. točkom 4. Zakona o radu, do čega, međutim, u stvarnosti nije došlo.

Zakon o radu i članak 12. točka 4. ne sadrže bilo kakvo ograničenje u trajanju ugovora o radu odnosno radnog odnosa u slučaju kad se radnik i poslodavac drukčije dogovore, čime su državni službenici u istovjetnoj situaciji dovedeni u diskriminirajući položaj u pogledu uvjeta rada odnosno prestanka službe, budući da nakon što navrší 65 godina života i najmanje 15 godina mirovinskog staža mogu, u dogovoru s poslodavcem, raditi najduže do kraja kalendarske godine u kojoj su navršili 65 godina života, za razliku od radnika na

koje se primjenjuje odredba članka 112. točka 4. Zakona o radu, koji mogu, u slučaju dogovora s poslodavcem, nastaviti s radom dok za to postoji zajednički interes, a ne samo do kraja godine u kojoj im prestaje ugovor o radu.

S obzirom na navedeno, Sindikat smatra kako je Vlada Republike Hrvatske, pod izlikom usklađivanja odredbe o prestanku državne službe po sili zakona s odredbom Zakona o radu koja uređuje prestanak ugovora o radu, diskriminirala državne službenike po osnovi društvenog položaja, dovodeći ih u nepovoljniju situaciju u pogledu prestanka službe od radnika kojima prestaje ugovor o radu prema ZOR-u.

S poštovanjem,

GLAVNI TAJNIK
Siniša Kuhar

U PRIVITKU:

Nacrt Prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama
Zakona o državnim službenicima